

DOI: 10.15276/ETR.03.2025.7
DOI: 10.5281/zenodo.15750257
UDC: 330.341.1:658.152
JEL: E20

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ У СИСТЕМІ ВІДНОВЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА: СУЧАСНІ ПІДХОДИ

INNOVATION AND INVESTMENT STRATEGIES IN THE PRODUCTION RECOVERY SYSTEM: MODERN APPROACHES

Anastasiia A. Dyskina, PhD in Economics, Associate Professor
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4916-6389
Email: a.a.diskina@op.edu.ua

Oleksandr V. Ostashko
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
ORCID: 0009-0000-1435-7826
Email: 3374873@as.op.edu.ua

Received 28.02.2025

Дискіна А.А., Осташко О.В. Інноваційно-інвестиційні стратегії у системі відновлення виробництва: сучасні підходи. Оглядова стаття.

Стаття присвячена визначенню сучасних підходів інноваційно-інвестиційних стратегій у системі відновлення виробництва. Досліджено поточний стан інноваційно-інвестиційної активності підприємств вітчизняної економіки, зокрема промислових. Розглянуто динаміку кількості упровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами за видами економічної діяльності з 2020 по 2023 роки. Розглянуто динаміку витрат на інновації промислових підприємств та в цілому виробничими підприємствами за джерелами фінансування у 2020 та 2022 роках. Визначено сучасні підходи інноваційно-інвестиційних стратегій відповідно трьом підходам: технологічному, фінансово-інвестиційному та організаційному. Проаналізовано їх роль сучасних у системі відновлення виробництва при забезпеченні стійкого економічного зростання.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційна стратегія, підприємство, виробництво, система, підхід

Dyskina A.A., Ostashko O.V. Innovation and Investment Strategies in the Production Recovery System: Modern Approaches. Review article.

The article is concerned with defining modern approaches to innovation and investment strategies in the system of production recovery. The current state of innovation and investment activity of enterprises of the domestic economy, in particular industrial ones, is studied. The dynamics of the number of innovative products (goods, services) introduced by industrial enterprises by type of economic activity from 2020 to 2023 is considered. The dynamics of expenditures on innovations by industrial enterprises and in general by manufacturing enterprises by sources of financing in 2020 and 2022 is considered. The modern approaches of innovation and investment strategies are defined according to three approaches: technological, financial and investment, and organisational. The author analyses their role in the system of production recovery in ensuring sustainable economic growth.

Keywords: innovation, investment, innovation and investment strategy, enterprise, production, system, approach

З огляду на сучасні тенденції світової економічної трансформації особливого значення набуває проблема відновлення виробничого потенціалу на засадах інноваційно-інвестиційного розвитку. Деструктивні фактори, серед яких технологічне відставання, нестабільність інвестиційного середовища та зростаючий рівень конкуренції на світових ринках, вимагають впровадження нових підходів до формування стратегій модернізації виробничих систем. Інноваційно-інвестиційні стратегії у відновленні виробництва ґрунтуються на поєднанні технологічних, фінансових та організаційних механізмів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності підприємств. У сучасних умовах ключовими напрямками таких стратегій є цифрова трансформація виробничих процесів, використання концепції Індустрії 4.0, застосування ресурсозберігаючих технологій, активізація державно-приватного партнерства у фінансуванні інноваційних проєктів, розвиток кластерних ініціатив та впровадження гнучких бізнес-моделей.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю розробки ефективних механізмів стимулювання інноваційного оновлення промисловості та формування сприятливого інвестиційного клімату. У цьому контексті важливим завданням є аналіз сучасних тенденцій розвитку інноваційно-інвестиційних стратегій, оцінка їхньої ефективності та визначення ключових факторів, що впливають на успішність їхньої реалізації.

Метою статті є визначення сучасних підходів інноваційно-інвестиційних стратегій у системі відновлення виробництва та визначення їхньої ролі у забезпеченні стійкого економічного зростання. Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

- дослідити поточний стан інноваційно-інвестиційної активності підприємств вітчизняної економіки;
- проаналізувати сучасні підходи інноваційно-інвестиційних стратегій у системі відновлення виробництва;
- визначити їхню роль у забезпеченні стійкого економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційних стратегій висвітлено в роботах багатьох вітчизняних науковців, зокрема М. Бортнікової [5], І. Мушеник [4], Л. Некрасової [1], Т. Сокіл [9] та інші. Так, М. Бортнікова визначає, що основою інноваційно-інвестиційної стратегії є необхідність інтеграції екологічних, соціальних і управлінських принципів у корпоративній стратегії. І. Мушеник в свою чергу узагальнює зарубіжний і вітчизняний досвід, що має на меті сприяти інноваційно-інвестиційному розвитку на мезо- та мікрорівні, відводячи при цьому особливу роль держави та регіону у його забезпеченні. Л. Некрасова відзначає, що існує тісний взаємозв'язок між інноваціями та інвестиціями, а саме інновації матеріалізуються за допомогою інвестицій, а інвестиції в свою чергу втрачають будь який сенс при слабкому рівні завантаження виробничих потужностей. В той же час зарубіжними науковцями, а саме Пабло Гаррідо-Прада, Дезідеріо Ромеро-Хордан, Марія Хесус Дельгадо-Родрігес [15] інноваційно-інвестиційна стратегія підприємства розглядається шляхом оцінки рівня їхнього інвестування в інновації та відносної інноваційно-інвестиційної діяльності під час кризи. Окремо варто відзначити наукові праці вітчизняних вчених, в яких висвітлено сучасні підходи до виокремлення інноваційно-інвестиційних стратегій у системі відновлення виробництва, таких як Ю. Данько [10], В. Захарченко [17], В. Левицький [8] та інших. Так, Ю. Данько сформульовано стратегію, що передбачає комплекс заходів за відповідними напрямками, а саме технологічна модернізація, розробка інноваційних продуктів тощо. В. Захарченко визначено основні етапи формування інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства відповідно різним типам інновацій, які в свою чергу можуть викликати різні типи інноваційних циклів. Зарубіжними науковцями Герберт Давід, Мішель Й. Кеола, Майкл Копель, Пітер М. Корт [16] досліджено оптимальні інвестиційні стратегії діючих виробничих підприємств, які конкурують на усталеному ринку та можуть розширити свою лінійку продуктів за допомогою інноваційних продуктів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ефективне відновлення виробництва в сучасних умовах неможливе без розробки та впровадження інноваційно-інвестиційних стратегій, які базуються на комплексному поєднанні

теоретичних підходів та практичних механізмів реалізації. Теоретичне підґрунтя інноваційно-інвестиційного розвитку охоплює концепції інноваційного зростання, технологічних укладів, еволюційної економіки та інституційної теорії. В той же час сучасні підходи до інвестиційної діяльності у виробничому секторі передбачають активне використання фінансових інструментів стимулювання інновацій, включаючи державно-приватне партнерство, венчурне фінансування та кластеризацію.

При аналізі інноваційно-інвестиційного процесу, слід мати на увазі, що інновації матеріалізуються за допомогою інвестицій, а інвестиції в сферу виробництва багато в чому втрачають сенс в умовах слабкої завантаження виробничих потужностей [1]. В основі інноваційно-інвестиційного процесу – процес створення та освоєння нової техніки або технології. Важливо проаналізувати його в поточних умовах ринкового реформування вітчизняної економіки та її стану в контексті загальної економічної ситуації в Україні. Розглянемо кількість упровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами за видами економічної діяльності у динаміці з 2020 по 2023 роки (рисунок 1).

Відповідно до рисунку 1, максимальний рівень впровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами припадає на 2020 рік, що становив у загальному обсязі 4066 одиниць. Однак у 2021 році відбулось стрімке її зменшення, що пов'язується з наслідками впливу пандемії SARS-CoV-2 та світової економічної кризи, що також була викликана наслідки від епідемії COVID-19. Попри повномасштабне військове вторгнення на територію України на початку 2022 року, два роки поспіль промисловими підприємствами нарощувалися обсяги впровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг): нової для ринку, на якому працює підприємство, збільшення на 17% у 2023 році у порівнянні з 2021 роком; нової лише для підприємства – 65% за відповідний період.

Причини динаміки впровадження інноваційної продукції промисловими підприємствами можна розділити на негативні (фактори спаду), що відображають динаміку першої половини аналізованого періоду, та позитивні (фактори зростання), що відображають динаміку другої половини. Факторами спаду є такі:

- локдаун та перебої в ланцюгах постачання;
- зниження попиту на окремі види продукції через економічну нестабільність;
- перерозподіл ресурсів підприємств на анти-кризові заходи, що обмежило інвестування в інновації;
- сповільнення економічного зростання та скорочення інвестиційної активності;
- зниження фінансування наукових досліджень і розробок.



Рисунок 1. Кількість упровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами за видами економічної діяльності у динаміці з 2020 по 2023 роки
Джерело: складено авторами за матеріалами [2]

Щодо позитивних факторів, які стимулювали, відзначимо такі:

- адаптація бізнесу до нових умов (оптимізація виробничих процесів після кризи, використання цифрових технологій для покращення ефективності виробництва, перехід до нових бізнес-моделей, зокрема діджиталізації та автоматизації);
- військові виклики та мобілізація економіки (потреба у розробці нових технологій, зокрема у сфері оборонної промисловості, підтримка критичних виробництв та імпортозаміщення, підвищення рівня попиту на високотехнологічні товари та продукцію подвійного призначення);
- державна підтримка інноваційної діяльності (запуск програм підтримки малого та середнього бізнесу в умовах війни, податкові пільги та

- грантові механізми для технологічних компаній, співпраця з міжнародними організаціями для розвитку інноваційної екосистеми);
- підвищення ролі інновацій у конкурентній боротьбі (потреба у впровадженні нових технологій підприємствами, актуалізація питань енергозбереження, використання відновлюваних джерел енергії, формування нових ринкових ніш та зростання експортного потенціалу інноваційної продукції).

Для більш детального аналізу розглянемо витрати на інновації за джерелами фінансування (таблиця 1) (дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності).

Таблиця 1. Витрати на інновації за джерелами фінансування, тис. грн.

Показники	Промисловість		Усього	
	2020	2022	2020	2022
Власні кошти підприємств	13270075,7	7251436,7	17514754,4	10262522,0
Кошти державного бюджету	279593,1	к/с*	965149,4	967194,3
Кошти місцевих бюджетів	к/с	к/с	к/с	28405,7
Кошти інвесторів-резидентів	к/с	276954,0	к/с	835677,6
Кошти інвесторів-нерезидентів	127919,7	39521,2	2146783,5	1158463,4
Кредити	1417794,0	251059,8	1593082,0	253131,6
Кошти інших джерел	235017,7	16921,1	334238,6	537323,4
Всього	15431923,0	8098796,7	23329625,0	14042718,1

Джерело: складено авторами за матеріалами [3]

Відповідно до даних таблиці 1, відзначається загальне скорочення фінансування власним коштом, що свідчить про зниження фінансових можливостей підприємств для самостійного інвестування в інновації. Зменшився також обсяг коштів інвесторів-нерезидентів та іноземних інвестицій в цілому, що може свідчити про зниження привабливості України для зовнішніх інвесторів через економічну нестабільність. Відзначимо, що дані щодо фінансування з державного та місцевого бюджетів та інвесторів-резидентів не є доступними для широкого загалу, що пояснюється конфіденційністю інформації. При цьому загальний обсяг фінансування коштів з державного бюджету у 2020 та 2022 роках відносно не змінилось, що свідчить про стабільність державної політики у даному напрямі. Щодо кредитних коштів, то значне зниження рівня залученості кредитних коштів до розвитку інноваційної продукції відзначається як у промисловості, так і інших галузях національної економіки. Це свідчить про те, що у 2022 році підприємства мали обмежений доступ до кредитних ресурсів для інноваційного розвитку по причини високих відсоткових ставок або загальної економічної нестабільності. Все вище відзначене змусило підприємців активізуватися у пошуках альтернативних джерел фінансування власної інноваційної діяльності, загальний обсяг яких по галузям економіки збільшився майже в 13 разів.

До пріоритетних сфер інноваційно-інвестиційної діяльності, що заслуговують на державну підтримку належать: високі технології, організація яких має бути спрямована на виробництво високотехнологічних, конкурентоспроможних на світових ринках та імпорт замічних товарів; виробництво екологічно чистої продовольчої продукції; ресурсозберігаючі, екологічно чисті технології; сучасні засоби комунікацій, створення і модернізація транспортних та інформаційних мереж [4].

Сучасні дослідження, які присвячено інноваційно-інвестиційному розвитку підприємства, підкреслюють важливість саме стратегічного управління, що забезпечує їм спроможність підтримувати високий рівень конкурентоспроможності у нестабільних та мінливих умовах зовнішнього середовища. Під їх впливом сформувався новий тренд, який полягає у потребі впроваджувати інноваційні рішення у бізнес-процеси, що мають складатися як з інноваційних, так і з інвестиційних підходів задля забезпечення та підтримки сталого розвитку.

Саме тому одним із ключових аспектів досліджень є висвітлення ролі інноваційно-інвестиційних стратегій задля забезпечення розвитку підприємств у кризових умовах ведення підприємницької діяльності. Важливим є запровадження гнучкого підходу до управління ризиками та інвестиціями, що дозволяє підприємствам не лише адаптуватися до несприятливих умов, але й ефективно використовувати наявні ресурси для подальшого розвитку [5].

Інноваційно-інвестиційна стратегія відіграє провідну роль у відновленні та розвитку виробничого сектору через поєднання технологічного оновлення та ефективного залучення фінансових ресурсів. Важливим аспектом такої стратегії є стимулювання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що в цілому сприяє створенню нових продуктів, технологій та управлінських підходів. Роль інноваційно-інвестиційної стратегії особливим чином проявляється у періоди кризи та економічного спаду, адже дозволяє підприємствам адаптуватися до нових реалій, підвищувати рівень продуктивності та оптимізувати витрати. Щодо умов проведення активних бойових дій, в яких нині працюють вітчизняні підприємці, то використання такої стратегії є важливим інструментом збереження та відновлення промислового потенціалу країни, а також сприяє диверсифікації економіки, зниженню залежності від імпорту та створенню нових можливостей для інтеграції у міжнародні технологічні ланцюги.

Післявоєнне відновлення промислових підприємств є надзвичайно складним і багатограним процесом, який вимагає ефективного управління бізнес-процесами. В умовах руйнування інфраструктури, втрати кваліфікованого персоналу та необхідності відновлення ринків збуту підприємства стикаються з низкою невирішених питань, які залишаються актуальними в контексті післявоєнної перебудови економіки [6]. Погоджуємось з авторами, дійсно, ефективність післявоєнного відновлення промислових підприємств, зокрема і в напрямку забезпечення виробничих бізнес-процесів, залежатиме від синергії державної політики, інвестиційних стратегій, міжнародної підтримки та внутрішньої трансформації бізнесу. Одним із найбільших викликів є відбудова критичної інфраструктури, яка безпосередньо впливає на логістику, енергозабезпечення та виробничі потужності. Без надійних транспортних шляхів, стабільного постачання електроенергії та модернізації комунікаційних мереж промислові підприємства не зможуть ефективно функціонувати.

За офіційними даними НАН України, найбільш перспективними галузями післявоєнного відновлення національної економіки на новій інноваційній основі є такі [7]:

- атомна енергетика;
- алюмінієве, літєве, титанове виробництво;
- важке енергомашинобудування;
- чорна металургія;
- виробництво медичної техніки, фармацевтична промисловість;
- агропромисловий комплекс.

Стратегічно важливим для економіки післявоєнного часу будуть відродження нафтопереробної на нафтовидобувної промисловості, космічна галузь, ракетобудування та літакобудування. Окрема увага має бути приділена питанням цифрової трансформації та інформаційних систем [8].

Підтримуємо думки авторів щодо того, що вище відзначені галузі є найбільш перспективними та стратегічно важливими в контексті післявоєнного відновлення України. Доповнимо, що воно має базуватися на принципах інноваційного розвитку, технологічної модернізації та інтеграції у світові виробничі ланцюги. Атомна енергетика, фармацевтика, агропромисловий комплекс та цифровізація є ключовими драйверами зростання. В той же час варто критично оцінювати перспективи нафтопереробної промисловості та металургії у довгостроковій перспективі через те, що глобальна економіка переходить до екологічних технологій, декарбонізації та нових матеріалів. Відбудова промисловості не повинна означати просте повернення до довоєнного стану, адже для країни це унікальний можливість провести глибоку модернізацію економіки, залучаючи інновації, інвестиції та міжнародних партнерів.

Інноваційно-інвестиційна стратегія – це не лише стратегія, що дає змогу отримувати додатковий прибуток, а й спосіб формувати, утримувати та розвивати конкурентні переваги на привабливих ринках. Проте інноваційно-інвестиційна стратегія завжди пов'язана з ризиком повної або часткової втрати вкладених коштів для досягнення поставлених цілей. Тому головне завдання, яке завжди стоїть перед менеджментом організації, – це забезпечення максимального зменшення ризику при рішенні стати на шлях інноваційно-інвестиційного розвитку [9].

Отже, інноваційно-інвестиційна стратегія підприємства направлена на підтримку та забезпечення високого рівня його конкурентоспроможності, адаптації до викликів зовнішнього та внутрішнього середовищ та ефективної

діяльності в цілому. Відповідно вище відзначеного, її мета полягає у покращенні якості продукції та підвищенні ефективності виробничого циклу.

Задля її досягнення підприємство має керуватися такими принципами [10]:

- принцип сталості розвитку, що передбачає впровадження екологічних технологій та ресурсоефективних виробничих процесів;
- принцип цифрової трансформації, що передбачає інтеграцію сучасних інформаційних технологій у всі бізнес-процеси підприємства, зокрема автоматизацію виробництва, запровадження Інтернету речей, використання штучного інтелекту;
- принципи гнучкості та адаптивності, що передбачають здатність підприємства швидко реагувати на зміни ринкового середовища, динаміку споживчих уподобань та законодавчі нововведення;
- принцип кооперації та партнерства, що передбачає активну співпрацю з науковими установами, стартапами, технологічними компаніями та інвесторами для впровадження інноваційних рішень;
- принцип ризик-менеджменту, що передбачає проактивне управління ризиками, пов'язаними з фінансуванням, технологічними змінами, ринковими коливаннями та регуляторними обмеженнями.

Розглянемо сучасні підходи інноваційно-інвестиційних стратегій у системі відновлення виробництва та проведемо більш детальний аналіз деяких з них. Їх варто розглядати з трьох основних напрямів: технологічні, фінансово-інвестиційні та організаційні (рисунок 2).

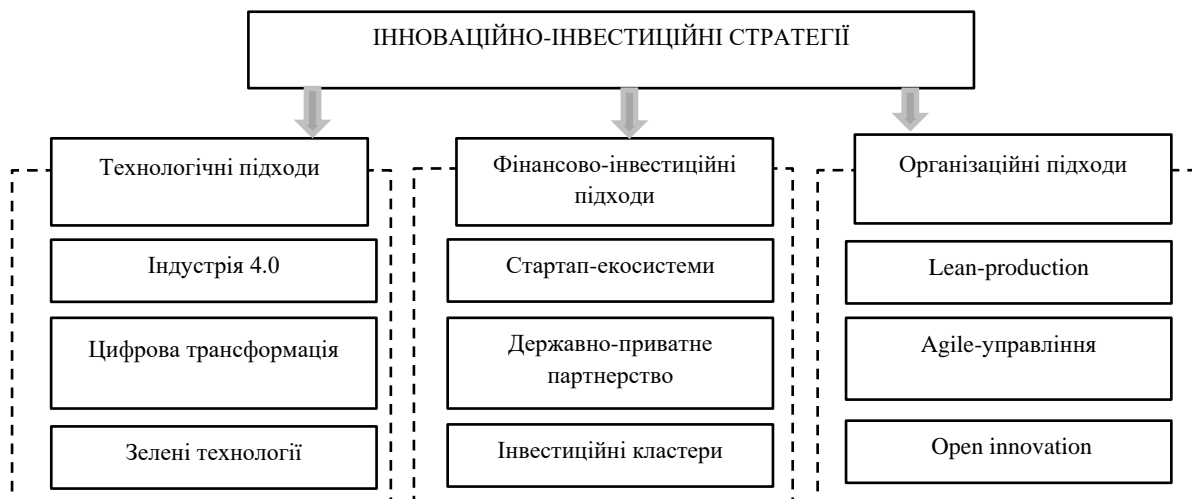


Рисунок 2. Сучасні підходи інноваційно-інвестиційних стратегій: напрями та види
Джерело: власна розробка авторів

Відзначимо, що активні бойові дії в країні та введення воєнного стану абсолютно змінили середовище, в якому функціонують підприємства, що зіткнулися з новими викликами та потребують нових ефективних та оперативних рішень. Вплив

даних проблем на виробничі підприємства дуже високий, адже такі підприємства не мобільні, мають високу залежність від стану інфраструктури та логістичних операцій, потребують значних фінансових вкладень для оновлення виробничих

потужностей, а також дуже часто мають велику необхідність у висококваліфікованих кадрах вузької спеціалізації [11]. Дійсно, останнє відіграє одну з найбільш ключових ролей у забезпеченні сталого та ефективного функціонування підприємства та економіки в цілому. При цьому важливо підкреслити, що економіка післявоєнного періоду не буде ідентичною до довоєнної. Частина підприємств змушена буде змінити свою бізнес-модель, впроваджувати автоматизацію, роботизовані системи та нові технології, що дозволить компенсувати дефіцит робочої сили.

У таких умовах інноваційно-інвестиційні стратегії стають ключовим інструментом для збереження та відновлення промислового потенціалу країни. Вони мають бути направлені на адаптацію підприємств до нових реалій, мінімізацію ризиків, підвищення гнучкості виробничих процесів та забезпечення фінансової стійкості.

Технологічні підходи інноваційно-інвестиційної стратегії є одними з ключових в динамічному розвитку діджиталізації та цифровізації як бізнес-процесів, так і процесів, що стосуються функціонування державних органів та суспільства в цілому. Ще досі зберігають свою актуальність смарт-технології та концепція «розумного міста», на основі якої використовуються цифрові технології, Інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) та Великі дані (Big Data) для покращення всієї інфраструктури та поліпшення життя населення, ведення підприємницької діяльності та функціонування регіону в цілому. Смарт-сіті технології інтегруються у відповідні структури, щоб підвищити якість надання послуг, зменшити вартість та споживання ресурсів, поліпшити комунікацію і порозуміння з мешканцями [12]. У сучасних умовах впровадження смарт-технологій набуває ще більшого значення, оскільки забезпечує ефективне управління міським середовищем, оптимізацію виробничих і комунальних процесів та підвищення рівня безпеки. В умовах кризових ситуацій, таких як воєнний стан чи економічні потрясіння, розумні технології дозволяють швидко адаптувати міську інфраструктуру до нових викликів, забезпечуючи стабільність функціонування регіонів та підприємств. Одним із ключових напрямів є розвиток цифрових адміністративних сервісів, що дає змогу автоматизувати взаємодію бізнесу, громадян та державних органів. Використання блокчейну, електронного документообігу та алгоритмів штучного інтелекту у процесах муніципального управління сприяє прозорості прийняття рішень, зниженню бюрократичного навантаження та ефективному розподілу ресурсів.

Вище відзначені цифрові технології є складовими Четвертої промислової революції (Індустрії 4.0), для якої є характерним створення глобальної мережі за рахунок об'єднання автоматизовано

працюючих комп'ютерів, що в цілому забезпечує керуваність виробничими процесами та обмін даними без безпосередньої участі людини [13]. Таким чином відзначимо, що одним із пріоритетних напрямів є перехід на технології Індустрії 4.0, що включає автоматизацію, роботизацію, цифровізацію управління виробництвом та використання Інтернету речей. Такі рішення дозволяють мінімізувати залежність від фізичної присутності працівників, підвищити ефективність використання ресурсів та зменшити втрати у разі перебоїв у постачанні.

У більшості випадків прагнення до інновацій вимагає інвестицій у широкий спектр видів діяльності, таких як дослідження та розробки, навчання, розробка програмного забезпечення, нова внутрішня організація, дослідження ринку або відносини із зовнішніми сторонами. Інвестиції в інновації дозволяють підприємствам визначати цілеспрямовані цілі, отримувати доступ до джерел інформації, співпрацювати, підтримувати партнерства та громадську підтримку, що може сприяти розвитку їхніх можливостей [15].

Висновки

Таким чином, впровадження інноваційно-інвестиційних стратегій сприятимуть трансформації виробничого сектору, підвищенню конкурентоспроможності підприємств та забезпеченню сталого економічного зростання. Проведений аналіз сучасних підходів до інноваційно-інвестиційного розвитку дозволив виокремити ключові напрями, які мають стати основою для ефективної перебудови виробничих потужностей України. Технологічна модернізація є необхідною умовою для підвищення продуктивності підприємств. Впровадження концепцій Індустрії 4.0, цифрової трансформації, штучного інтелекту, Інтернету речей та Big Data сприятиме оптимізації виробничих процесів, зниженню витрат та підвищенню ефективності використання ресурсів. Варто також відмітити, що диверсифікація фінансових потоків та залучення інвестицій є ключовим чинником успішної реалізації інноваційних стратегій. Скорочення власних коштів підприємств та обмежений доступ до банківського кредитування вимагають активного використання державно-приватного партнерства та міжнародних інвестиційних програм. Щодо фінансової підтримки з боку держави, то вона має бути спрямована на підтримку стратегічних галузей, стимулювання інноваційної діяльності та розвиток інфраструктури. Саме тому лише комплексний підхід, що поєднує технологічні, фінансові та організаційні механізми, дозволить побудувати підґрунтя для ефективного функціонування системи виробництва.

Abstract

Given the current trends in global economic transformation, restoring production potential on the basis of innovation and investment development is of strategic importance. The impact of such destructive factors as technological lag, instability of the investment environment and growing competition in global markets necessitates the introduction of new approaches to modernising production systems. Innovation and investment strategies for production recovery are based on the integration of technological, financial and organisational mechanisms that help to increase the competitiveness of enterprises. In the current environment, the key areas of such initiatives are the digitalisation of production processes, the use of the Industry 4.0 concept, the introduction of resource-saving technologies, the intensification of public-private partnerships in financing innovative projects, the development of cluster structures, and the adaptation of flexible business models. An analysis of the number of innovative products (goods and services) manufactured by industrial enterprises by type of economic activity in the dynamics from 2020 to 2023 showed that in 2021 there was a rapid decline, which is associated with the effects of the SARS-CoV-2 pandemic and the global economic crisis, which was also caused by the impact of the COVID-19 epidemic. Despite a full-scale military invasion of Ukraine in early 2022, industrial enterprises have been increasing the volume of innovative products (goods and services) introduced for two consecutive years, which is explained by the following growth factors: business adaptation to new conditions, military challenges and economic mobilisation, government support for innovation, and the increasing role of innovation in competition. The analysis of the dynamics of innovation expenditures by funding sources in 2020 and 2022 revealed an overall reduction in self-financing, which indicates a decrease in the financial capacity of enterprises to invest in innovation on their own, a decrease in the amount of funds from non-resident investors and foreign investment, a relatively stable level of funding from the state budget, a significant decrease in the level of credit involvement in the development of innovative products, and a significant decrease in the level of credit involvement in the development of innovative products in both industry and other sectors of the national economy. Among the modern approaches of innovation and investment strategies, the key ones are the following: technological approaches (Industry 4.0, digital transformation, green technologies); financial and investment approaches (startup ecosystems, public-private partnerships, investment clusters); organisational approaches (lean-production, agile management, open innovation). The implementation of innovation and investment strategies will help transform the manufacturing sector, increase the competitiveness of enterprises and ensure sustainable economic growth.

Список літератури:

1. Некрасова Л.А., Моніч О.В. Процес формування інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства та його проблеми. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 5(2). С. 204-207.
2. Кількість упродовженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами за видами економічної діяльності (2020-2023 рр.). Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Витрати на інновації за джерелами фінансування за видами економічної діяльності (2020, 2022). Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Мушеник І.М. Стратегія розвитку і формування інноваційно-інвестиційної системи регіону. Економіка та суспільство. 2021. № 25. С. 52-58.
5. Бортнікова М.Г., Сорока В.В., Ремез О.С., Ковалько О.С. Інноваційно-інвестиційні стратегії для сталого розвитку компаній. Агросвіт. 2024. № 19. С. 77-82.
6. Башинська І.О., Довбняк Н.В. Вплив післявоєнного відновлення на управління бізнес-процесами промислових підприємств. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2024. Випуск №11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/download/186/161>.
7. Данилишин Б. Структурні реформи, які здатні змінити Україну. Економічна правда. 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649>.
8. Левицький В., Радинський С. Удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності в період післявоєнної відбудови України: організаційний та нормативно-правовий аспект. Галицький економічний вісник. 2023. Т. 84. № 5. С. 151-161.
9. Бояринова К.О., Сокіл Т.В. Стратегічне управління інноваційно-інвестиційною діяльністю як інструмент розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2013. №12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2591>.
10. Немашкало К., Данько Ю., Рибалко С., Лизогуб А. Формування інвестиційно-інноваційної стратегії підприємств харчової галузі в умовах цифровізації та ризикового середовища. Вісник Хмельницького національного університету. 2024. Випуск №6. С. 606-612.

11. Акулюшина М., Дискіна А., Кедик В. Напрями стратегічного розвитку виробничих підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 62. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3946/3869>.
12. Бельтюков Є., Дискіна А., Ткачук Т. Смарт-інновації як важливий чинник у розвитку суспільства в умовах невизначеності. *Conference Proceedings of the International Scientific Online Conference Topical Issues of Society Development in the Turbulence Conditions (May 30, 2020. The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, 2020*. Pp. 278-283.
13. Bashynska I., Zaichenko K. Global trends in digitalization and smartization of economies and society. Improvement of the directions of development of Ukraine in the conditions of the modern world situation: collective monograph. Kharkiv: SH SCW «New route», 2023. P. 76-89. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.newroute.org.ua/mon15>.
14. Некрасова Л.А., Хмарюк А.С. Місце і роль штучного інтелекту в обґрунтуванні стратегічних інвестиційних рішень. *Інвестиції: практика та досвід*. Випуск 15. 2024. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4294>.
15. Pablo Garrido-Prada, Desiderio Romero-Jordán, María Jesús Delgado-Rodríguez, Exploring SMEs' innovation investment strategy to increase innovation output in economic crises. *Journal of Engineering and Technology Management*. 2024. Volume 72. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0923474824000213>.
16. Herbert Dawid, Michel Y. Keoula, Michael Kopel, Peter M. Kort Dynamic investment strategies and leadership in product innovation. *European Journal of Operational Research*. 2023. Volume 306, Issue 1. P. 431-447.
17. Захарченко В., Гутарева Ю. Формування інноваційно-інвестиційної стратегії промислового підприємства на основі його портфеля інновації. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Том 21. № 4 (47). С. 9-19.

References:

1. Niekrasova, L.A., Monich, O.V. (2014). The process of formation of innovation and investment strategy of the enterprise and its problems. *Scientific Bulletin of Kherson State University*. Issue 5(2). P. 204-207 [in Ukrainian].
2. Number of innovative products (goods, services) introduced by industrial enterprises by types of economic activity (2020-2023). State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
3. Expenditures on innovation by sources of financing by type of economic activity (2020, 2022). State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
4. Mushenyk, I.M. (2021). Strategy of development and formation of the innovation and investment system of the region. *Economy and society*. Issue 25. P. 52-58 [in Ukrainian].
5. Bortnikova, M.G., Soroka, V.V., Remez, O.S., Kovalko, O.S. (2024). Innovation and investment strategies for sustainable development of companies. *Agrosvit*. Issue 19. P. 77-82 [in Ukrainian].
6. Bashynska, I.O., Dovbniak, N.V. (2024). Influence of post-war recovery on the management of business processes of industrial enterprises. *Economic achievements: prospects and innovations*. Issue 11. Retrieved from: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/download/186/161> [in Ukrainian].
7. Danylyshyn, B. (2022). Structural reforms that can change Ukraine. *Economic truth*. Retrieved from: <https://epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649> [in Ukrainian].
8. Levytskyi, V., Radynskyi, S. (2023). Improvement of innovation and investment activity in the period of post-war reconstruction of Ukraine: organisational and regulatory aspects. *Galician Economic Herald*. Volume 84. Issue 5. P. 151-161 [in Ukrainian].
9. Boyarynova, K.O., Sokil, T.V. (2013). Strategic management of innovation and investment activity as a tool for enterprise development. *Effective economy*. Issue 12. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2591> [in Ukrainian].
10. Nemashkalo, K., Danko, Y., Rybalko, S., Lyzohub, A. (2024). Formation of investment and innovation strategy of food industry enterprises in the conditions of digitalisation and risk environment. *Bulletin of Khmelnytsky National University*. 2024. Issue 6. P. 606-612 [in Ukrainian].
11. Akulyushyna, M., Dyskina, A., Kedyk, V. (2024). Directions of strategic development of production enterprises under martial law. *Economy and Society*. Issue 62. Retrieved from: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3946/3869> [in Ukrainian].
12. Belyukov, Ie., Diskina, A., Tkachuk, T. (2020). Smart innovations as an important factor in the development of society under conditions of uncertainty. *Collection of materials of the International Scientific Online Conference 'Topical Issues of Society Development in Conditions of Turbulence' (30 May 2020. Higher School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava*. P. 278-283 [in Ukrainian].

13. Bashynska, I., Zaichenko, K. (2023). Global trends of digitalisation and smartification of economies and society. Improving the directions of Ukraine's development in the current world situation: a collective monograph. Kharkiv: New Route. P. 76-89. Retrieved from: <https://www.newroute.org.ua/mon15> [in English].
14. Niekrasova, L.A., Khmariuk, A.S. (2024). The place and role of artificial intelligence in substantiating strategic investment decisions. Investments: practice and experience. Issue 15. Retrieved from: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4294> [in Ukrainian].
15. Pablo Garrido-Prada, Desiderio Romero-Jordán, María Jesús Delgado-Rodríguez (2024). Exploring SMEs' innovation investment strategy to increase innovation output in economic crises. Journal of Engineering and Technology Management. Volume 72. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0923474824000213> [in English].
16. Herbert Dawid, Michel Y. Keoula, Michael Kopel, Peter M. Kort (2023). Dynamic investment strategies and leadership in product innovation. European Journal of Operational Research. Volume 306, Issue 1, P. 431-447 [in English].
17. Zakharchenko, V., Gutareva, Y. (2021). Formation of the innovation and investment strategy of an industrial enterprise on the basis of its innovation portfolio. Market economy: modern theory and practice of management. Volume 21. Issue 4 (47). P. 9-19 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Дискіна А.А. Інноваційно-інвестиційні стратегії у системі відновлення виробництва: сучасні підходи / А.А. Дискіна, О.В. Осташко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2025. – № 3 (79). – С. 66-74. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/66.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.03.2025.7. DOI: 10.5281/zenodo.15750257.

Reference a Journal Article:

Dyskina A.A. Innovation and Investment Strategies in the Production Recovery System: Modern Approaches / A.A. Dyskina, O.V. Ostashko // Economics: time realities. Scientific journal. – 2025. – № 3 (79). – P. 66-74. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/66.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.03.2025.7. DOI: 10.5281/zenodo.15750257.

